

Ülke Güvenliği

Ülke güvenliği; temelde, ülkemiz sınırları içindeki herkesin; suç, terör, doğal afet vb olaylardan korku ve güvensizlik duymadan, kanunlar tarafından garanti altına alınmış hak ve özgürlüklerden yararlandığı bir toplumu tarif eder.

Yankesicilere çarpılmadan yolda yürüyebilmek; pazarda alışveriş yaparken rahat olabilmek; hava karardıktan sonra sokakta korkmadan dolaşabilmek; yangın, sel ve deprem gibi doğal afetlerden sonra başımıza ne gelir diye sürekli endişe etmek zorunda kalmamak; ailemle birlikte kalabalık bir alışveriş merkezinde dolaşırken ya da durakta beklerken acaba bombalanır mı diye düşünmemek; barajlarda sular azaldığı için yeterli arıtma olmaması nedeniyle acaba salgın çıkar da biz de etkileniriz diye endişe etmemek; Boğaz'dan geçen gemiler acaba ne zaman karaya çarpacak ve patlayacak veya akan petrol ne zaman temizlenemez noktada olacak diye düşünmemek; çocuğum şu okula gitsin, hiç olmazsa uyuşturucudan uzak durur diye hesap yapmak zorunda kalmamak; devlete yaptığım ödemeler, sistemler çöker de kaybolur diye yıllarca makbuz biriktirmek zorunda kalmamak; kenelerden ve kuşlardan ölümcül derecede korkmamak; kuraklık artıyor eyvah içecek su bile kalmadı dememek; kısacası içinde bulunduğumuz ortamda huzurlu ve güvenli bir şekilde yaşamak; işte ülke güvenliği bunların hepsi... Yani vatandaş olarak benim güvenliğim ve huzurum. Ailemin geleceği hakkında endişe duymadan yaşamam...

Aslında, ülke güvenliği kavramı ABD'den ithal ettiğimiz ve birebir çevirmeye kalktığımız için pek de tutmayan anayurt güvenliği kavramı ile başladı. Gerçi 11 Eylül ABD için bir dönüm noktasıydı ama, bizim için –daha eskilere bile gitmeye gerek kalmadan- Gölcük depremi, Kırıkkale'deki patlama, orman yangınları, gemi kazaları, çevre kirliliği, kolera salgınları, kuş gribi, kene problemi, kapkaç, yankesicilik, cinayet, ölümcül kazalar, toplumsal olaylar ve hepsinden önemlisi burnumuzun dibine kadar gelen terör, uzun zamandır mücadele ettiğimiz sorunlar. Dolayısıyla ile, bu kavramı “ülke güvenliği” altında bütünleştirmek daha mantıklı geliyor.

Başımıza gelen veya gelebilecek olan felaketlere bakarsak, bunları doğa, teknoloji, insan hatası, ihmal ve kötü niyet olarak gruplamak mümkün. Bu felaketler, insan üzerine olduğu kadar; enerji, sağlık, su, gıda zinciri, iletişim hatları ve BT üzerinde yüksek maliyetli hatta onarılmaz hasarlara neden olabilir. Güvenlik sınırları olmayan bir konu, evimizden başlıyor, mahallemize, sokağımıza, şehrimize ve sınırlarımıza kadar uzanıyor. Doğadan komşu ülkelere kadar çeşitli tehditlerle karşılaşabiliyoruz.

Bu durumda, vatandaş olarak beni rahatlatıcak durum, büyük felaket ve krizlere hazır, acil durumlarda hızlı cevap verebilen bir yapının olduğunu görmem, ve “yanına nasıl olsa kar kalacak” yerine “suçlular mutlaka cezalarını çeker” anlayışı ve inancına sahip olmam. Bu yapının oluşturulmasının en temel koşulu ise, herkesin sorumluluk aldığı güvenli bir toplum oluşturabilmek.

Güvenli toplumun temeli ise; ortak tehdit, ortak strateji ve ortak hedefler temelinde, entegre bir savunma, kriz ve afet yönetimi, güvenlik ve emniyet yaklaşımı. Problemler yaşandıktan sonra değil, önleyici çalışma yürüten; reaktif değil, proaktif bir kamu hizmet yapısı. Kaliteli, düşük maliyetli, hesap verebilir, kişilerin güvenlik ve emniyet ihtiyaçlarına cevap verebilir, kamu kurumları arasında eşgüdümü sağlamış, ilgi toplulukları ve özel sektörle paydaşlık ilişkisi kurmuş bir model.

Modelin genel çerçevesi daha önceki belgelerde ve sunumlarda çeşitli kereler tartışıldı. Ancak önemli nokta şu; herhangi bir modeli oluşturmadan öncelikli olarak bir durum değerlendirmesi yapılması gerekli. Toplumda genel olarak risk ve zayıflık durumlarını bilme; acil durum planlaması ve etkili yönetimi için zorunlu. Eksiklik ve hatalarımızın tesbiti ışığında entegre modeli oluşturmak ve bu çerçevede kaza, kriz, istenmeyen vakaların engellenmesi noktasında

olmak gerekir. Zayıflıkları, dar bir kesimde de olsa, yüksek sesli dile getirmek, boşlukları doldurabilmenin temelidir.

Bu kapsamda, önce ortak dili konuşmaya başlamak; tehdit ve risk analiz kapasitesini geliştirmek; bilgi paylaşımı için süreç, ağ, fonksiyon ve standartları oluşturmak; kamu ve kamuoyunda farkındalık yaratmak; iletişim altyapısına önem vermek; merkezi ve tüm taşra ile bağlantılı bir kriz yönetim sistemi kurmak; birlikte çalışabilirlik esasları temelinde paylaşımlı veri bankaları kullanmayı alışkanlık haline getirmek ve böylece eşgüdümlü karar verme mekanizmasını kurmak; istihbarat çarkı içinde veri kıymetlendirmeyi hakettiği noktaya taşımak gerekli.

Bütün bunları becerebilmek için nasıl bir örgütlenme modeli olması gerektiği ayrı bir yazının konusu. Ama bu yapı(lar) içinde kamu, kamuoyu ve medya ile sürekli iletişim ve bilgilendirme ve koordinasyon görevi olması gerekliliği açık. Mevcut yapılanmalar dışlanmamalı. Profesyonel danışmanlık mekanizmaları; kamu, akademi ve özel sektörün katkıları; bu sayede icranın toplumun tüm kesimlerince doğal bir görev olarak benimsenmesini sağlayacak siyasa, regülasyon ve standartların oluşturulması; gelişimin düzenli olarak takip edilmesi ve değerlendirmeye tabi tutulması... Bunları hepsi, kurulacak mekanizmanın içinde olmalı.

Bu çerçevede, üzerinde tartışılmak üzere, temel vizyon olarak, “entegre güvenilir ortam için, risk yönetimi temelinde, tüm tehditlere karşı eşgüdümlü toplam güvenlik”; felsefe olarak “teknolojiyi sonuna kadar kullan ama insanı asla unutma”; yaklaşım olarak da “azami derecede milli imkanlarını kullanarak geliştirilecek bir model” önermek istiyorum.

Şehir asayışı ile sınır güvenliğini entegre bir şekilde sağlamanın yolunun bu modelden geçtiğini düşünüyorum.